

*Preek van 29 maart 2020, 5de in de 40 dagen
gehouden in de Bethlehemkerk in Papendrecht
door ds. Piet van Die*

RISICO OF BEDOELING?

Ik zal mijn geliefde zoon naar hen toe sturen, voor hem zullen zij toch wel ontzag hebben.
(Lucas 20,13)

Ontregeld

Het is veertigdagentijd. Je zou het haast vergeten. De pandemie houdt ons in de ban. Het nieuws daarover overheerst alles. En de maatregelen hebben ons leven ontregeld. Ook ons kerkelijk leven. Nog even en het is Pasen. Maar het lijkt nog ver weg.

En toch, ook in de ontregeling van de kerkelijke kalender kan iets goeds zitten. Zoals iemand zei: 'Als niets meer vanzelfsprekend is, wordt alles bijzonder.' Dat geldt ook voor de 40 dagentijd en Pasen. De kerkelijke kalender kon ook te vanzelfsprekend worden. Zo van: we kennen het al. We weten toch wel hoe het afloopt. Het vaste scenario ligt elk jaar al klaar.

Vast scenario?

Dat zit zo tussen onze oren dat we langzaam maar zeker ook zijn gaan denken dat het voor God een vast scenario was. Dat de weg die Jezus moest gaan van te voren was bepaald. Dat hij in de wieg – nou ja, in de kribbe - was gelegd om aan het kruis te eindigen. Dat Goede Vrijdag eeuwen van te voren al op Gods kalender was vastgelegd. Maar is dat zo?

Wij geloven al lang niet meer dat God alles wat er gebeurt zo heeft bepaald. We vinden dat een schokkende gedachte. Daarom worden wij zo boos als gelovigen beweren dat corona van God komt en dus een straf is. Een God die het lijden wil – nee, daar moeten we niets van hebben. Maar op één terrein lijkt dat godsbeeld ook bij ons nog steeds overeind te staan: op Goede Vrijdag. Maar klopt dat wel?

Gefilterd

Alleen de vraag al kan u misschien schokken. Was dat dan niet zo?! Het was toch voorspeld?! Ach ja, dat is een vraag die in een korte preek niet nauwgezet

beantwoord kan worden. Maar laten we het maar zo zeggen: door ons vaststaande beeld werden tal van Bijbelteksten gemaakt tot buikspreekpop van dat beeld. En andere Bijbelteksten die het beeld weerspreken werden weg gefilterd.

Zal ik er één zo'n tekst noemen? Paulus schreef: 'De machthebbers op aarde hebben Gods wijze plan niet begrepen. Anders zouden ze Jezus, de Heer die redding brengt, niet aan het kruis hebben gehangen.' Met andere woorden: het kruis was niet Gods plan. Jezus had ook niet aan het kruis kunnen eindigen. Dan nog zou hij redding hebben gebracht! Maar de machthebbers op aarde hebben Gods wijze plan niet begrepen. Dát bracht Christus aan het kruis.

Een vader en een zoon

Maar ook Jezus zelf heeft er iets over gezegd. In de vorm van een gelijkenis. Hij vertelt over een eigenaar van een wijngaard. Hij had hem verpacht en was naar het buitenland gegaan. Vanuit zijn buitenverblijf zond hij knechten om de pacht te innen. Maar hij kreeg van zijn pachters keer op keer nul op rekest. Zijn wijngaard werd zelfs gevaarlijk gebied. Knechten die hij erop uitstuurde, werden door de pachters mishandeld. En het ging van kwaad tot erger.

Toen stuurde hij zijn zoon. Wat een risico nam die vader daarmee! Ja, maar hij had hoop. 'Voor hem zullen zij wel ontzag hebben', zei hij. We weten dat het anders afliep. Die zoon trof een nog harder lot. Hij werd gedood. Maar het gaat hierom: die vader dacht dat zij voor zijn kind wel zouden zwichten.

Li Wenliang

Zo heeft Jezus zijn roeping verstaan. Hij kwam met het *risico* dat ook hij, net als andere boodschappers van God, mishandeld zou worden, maar niet met de *bedoeling* dat het zou gebeuren. Laat staan dat hij gedood zou worden.

Duizenden gezondheidswerkers gaan ook in deze coronacrisis elke dag op pad om mensen te helpen. Ze lopen gevaar dat ook zij besmet worden met het virus. Ze nemen allerlei voorzorgmaatregelen, want het is uiteraard niet de bedoeling dat ze ziek worden. Maar ze nemen wel een risico op besmetting. Het bekendste voorbeeld is de jonge dokter Li Wenliang uit Wuhan. Hij ontdekte het coronavirus. Naderhand bleek hij zelf besmet.

'Moest'

Risico of bedoeling? God zond zijn kind zoals Artsen zonder Grenzen hun doktoren uitzonden naar Ebolagebieden: niet met de bedoeling dat ook zij besmet zouden worden, maar wel met het risico. Zo heeft Jezus zijn roeping verstaan.

Maar zei hij ook niet dat de Zoon des mensen *moest* lijden? Ja, maar dat wil nog niet zeggen dat het moest van zijn Vader. Jezus kwam om te leven, maar hij kwam om zó te leven dat hij in deze wereld wel moest sterven. De zoon kwam in vijandelijk gebied. Het kon niet anders of hij moest er wel haast het slachtoffer van worden. Maar dat is wat anders dan dat God het van te voren zo gepland en bepaald heeft.

Het kruis

Wilde God dat de mensen over Jezus zullen gaan roepen: 'Kruisig hem!' Welnee, natuurlijk niet. Het kruis is het meest wrede wapen dat mensen ooit bedacht hebben. Het komt uit onze koker. En dus ook de dood van Jezus. Die komt niet uit Gods hand.

En toch – dat is het wonderlijke – toch betekent dat niet dat het God uit de hand is gaan lopen. De dag dat Jezus zal sterven zal geen Zwarte Vrijdag heten, maar Goede Vrijdag. Krankzinnig tegenstrijdig. Hoe kan dat? Om dat te zien neem ik u mee naar het Oude Testament.

Met twee woorden

De kerk heeft het Oude Testament altijd gelezen in het licht van het Nieuwe. Het Oude Testament moest dienstbaar zijn aan het Nieuwe. Maar we zouden het ook eens andersom moeten doen: het Nieuwe Testament lezen in het licht van het Oude. Want in de verteltrant van het Oude Testament ligt een sleutel tot het verstaan van het Nieuwe. En die sleutel is: Gods dragende kracht in de geschiedenis. En over die dragende kracht kun je – zo laat het Oude Testament zien - alleen spreken met twee woorden, twee perspectieven. Het zijn deze:

Niet alles komt uit Gods hand, maar dat wil nog niet zeggen dat het hem uit de hand loopt.

Niet alles verloopt volgens Gods plan, maar niets zal Gods plan tegenhouden.

Niet alles wat er gebeurt is Gods wil, maar uiteindelijk zal er in wat er gebeurt een keer Gods wil oplichten.

Het kwade ten goede

Dat zie je telkens terug in verhalen van het Oude Testament. Jozef wordt door zijn broers als slaaf verkocht naar Egypte. Was dat Gods wil? Welnee. Dat kwam uit de koker van die broers. En toch zit er een wonderlijke wending in het verhaal van Jozef. Hij zal daar in Egypte in een positie komen die de redding van zijn familie zal betekenen. Jozef zal het later zo tegen zijn broers zeggen: ‘Wat jullie deden was kwaad, maar God heeft dat kwaad *ten goede gewend*.’

Wilde God dat de mensen zouden roepen: ‘Kruisig hem’? Welnee, maar het grootste kwaad ooit gedaan zal door God ten goede worden gewend. Het kruis, het meest wrede martelwerktuig ooit door mensen bedacht, wordt – krankzinnig tegenstrijdig - een teken van verzoening en liefde. God zal zijn zoon opdiepen uit de dood om hem vernieuwd aan het licht te brengen als een eeuwigdurend teken van verzoening. Het kan God tegenzitten. Maar Hij houdt het overwicht. Want niet alles wat er gebeurt Gods wil is, maar uiteindelijk zal in wat er gebeurt God invloed zal oplichten. Ook over de weg van Jezus moeten wij met twee woorden spreken.

Het komt goed

Er zit een wonderlijke dragende kracht in de werkelijkheid. Een kracht die wij in deze crisis hard nodig hebben. In de weg van Jezus zal die dragende kracht, door het donker heen, zichtbaar worden. Wat een einde lijkt, wordt nieuw begin.

Dominee Claartje Kruijff vertelde in een boek: ‘Onlangs was ik bij een vuilnisstortplaats. Ik moest er oude spullen van onze kinderen weggooien, we gingen wat kleiner wonen. Het was een beetje verdrietig, ik peinsde over vergankelijkheid. Naast me stond een oudere meneer spullen weg te gooien, zo’n man met diepe rimpels, hij had watere ogen. Ik zag in zijn ogen dat hij dapper had moeten zijn. Uit het niets zei hij: “Het komt goed, hoor, allemaal, in de toekomst.” Ik vroeg hem: “Maar hoe komt het dan goed?” Waarop hij zei: “Dat weten we niet, maar het komt goed.” Toen rolde hij een sigaretje, met tranen in zijn ogen. Ik zei: “Ik hoop dat het voor u ook goed komt.” Even later kwam hij nog achter me aan en zei: ‘Maar let op, het komt altijd anders goed dan je verwacht.’”

Het wordt Pasen. Dat betekent: het komt goed, maar het komt anders goed dan je verwacht. Anders zelfs dan God in gedachten had. Maar het komt goed. Het wordt Pasen. Ook dit jaar.